

Nedozvoljeni načini lova

Zlosa, Nensi

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj:

**Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek /
Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:151:889535>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-26**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Nensi Zlosa

Preddiplomski stručni studij Zootehnika

Nedozvoljeni načini lova

Završni rad

Osijek, 2020.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
FAKULTET AGROBIOTEHNIČKIH ZNANOSTI OSIJEK

Nensi Zlosa

Preddiplomski stručni studij Zootehnika

Nedozvoljeni načini lova

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu završnog rada:

1. prof.dr.sc. Tihomir Florijančić, mentor
2. izv.prof.dr.sc. Ivica Bošković, član
3. dr.sc. Marin Kovačić, član

Osijek, 2020.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku
Fakultet Agrobiotehničkih znanosti Osijek
Preddiplomski stručni studij Zootehnika
Nensi Zlosa

Završni rad

Nedozvoljeni načini lova

Sažetak: Nedozvoljeni lov je u pravilu usmrćivanje divljih životinja kojima se krše međunarodni ili državni propisi ili lov živih životinja i njihova ilegalna trgovina. Iako je lov jedna od najstarijih ljudskih djelatnosti kojima si je osiguravao hranu, danas u razvijenim državama većinom ima gospodarsku i rekreacijsku ulogu. Nedozvoljeni lov može dovesti do različitih posljedica u lovištima, a u slučaju značajnih aktivnosti može dovesti i do poremećaja odnosa u prirodi i okolišu. Isto tako, može doći i do različitih nesreća u vidu ranjavanja ili čak smrtnih slučajeva i kod ljudi. Za takve aktivnosti odnosno prekršaje postoje prekršajne i kaznene odredbe u zakonskoj regulativi.

Ključne riječi: lov, nezakonito, posljedice, zaštita

21 stranica, 9 slika, 21 literaturnih navoda

Završni rad je pohranjen u Knjižnici fakulteta Agrobiotehničkih znanosti Osijek i u digitalnom repozitoriju završnih i diplomskih radova fakulteta Agrobiotehničkih znanosti Osijek.

BASIC DOCUMENTATION CARD

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek
Faculty of Agrobiotechnical Sciences Osijek
Undergraduate professional study of Zootechnics

BSc Thesis

Nensi Zlosa

Illegal hunting

Summary: Illegal hunting is generally defined as killing of wild animals that violates the international or national regulations or the hunting of live animals and their illegal trafficking. Although hunting is one of the oldest human activities with the means of securing food, nowadays in developed countries it is predominantly used for economic and recreational purposes. Illegal hunting can bring about diverse consequences in the hunting ground, and in the case of significant activities it can lead to disturbed relations in nature and environment. Different accidents regarding wounding or even cases of human death might occur as well. There are misdemeanor and penal provisions in the legislation for such activities or misdemeanors.

Keywords: hunting, illegal, consequences, protection

21 pages, 9 images, 21 references

Final work is archived in Library of Faculty of Agrobiotechnical Science Osijek and in digital repository of Faculty of Agrobiotechnical Science Osijek.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. MATERIJAL I METODE	2
3. POVIJEST LOVA	3
4. NEDOZVOLJENI LOV	5
4.1. Lovokradice i krivolovci.....	8
4.2. Lovočuvarska služba i lovna inspekcija	8
4.3. Posljedice nedozvoljenih lovnih aktivnosti	12
4.4. Prekršajne i kaznene odredbe	13
4.5. Nesreće tijekom nedozvoljenog lova	15
4.6. Međunarodni pravni okvir	15
5. ZAKLJUČAK	19
6. POPIS LITERATURE	20

1. UVOD

Pod lovstvom se na temelju Zakona o lovstvu (Narodne novine broj 99/18; 32/19; 32/20) podrazumijeva uzgoj, zaštita, lov i korištenje divljači. Sam lov obuhvaća traženje, promatranje, prebrojavanje, uzgoj, prihranjivanje, odstrjel, hvatanje žive divljači i puštanje umjetno (u uzgajalištu) uzgojene divljači u lovišta.

U pradavnim se vremenima čovjek bavio lovom iz nužde, radi podmirenja potreba za mesom i krznom, a s razvojem društva lov postaje gospodarska aktivnost, zabava, vježba, sport i zanimanje. Lovstvo ima i gospodarsku važnost, a povezano je s ostalim gospodarskim djelatnostima, osobito poljoprivredom, šumarstvom i industrijom.

Nedozvoljeni lov je u pravilu usmrćivanje divljih životinja kojima se krše međunarodni ili državni propisi odnosno lov živih životinja i njihova ilegalna trgovina.

Propisi koji reguliraju lov razlikuju se od države do države. Lov bez dozvole kolokvijalno možemo zvati lovokrađom, a lov u vrijeme lovostaja često se naziva krivolovom, iako zakonski propisi ne poznaju ovu terminologiju. Svi propisi o lovu trebali bi jamčiti da se lov obavlja sigurno i odgovorno, bez negativnih utjecaja na biljni i životinjski svijet, kao ni na čovjeka.

2. MATERIJAL I METODE

Za izradu ovog završnog rada korištena je dostupna stručna literatura, pretraga mrežnih stranica koje se bave suzbijanjem i praćenjem aktivnosti nezakonitog načina lova i nedozvoljene trgovine divljim vrstama životinja.

3. POVIJEST LOVA

Za ljude iz ranije povijesti lov je bio vrlo važna aktivnost. Naime, lovom su osiguravali meso za hranu, ali i kožu za odjeću, kao i materijal za alate od kostiju, rogova i kopita. Arheološki dokazi iz prošlosti i promatranje jednostavnijih društava sadašnjosti pokazuju široku zaokupljenost i domišljatost u načinima lova. Oni su varirali ovisno o prirodi terena, životinjama koje su lovili, domišljatosti i inventivnosti lovaca, te materijalima i tehnologijama kojima raspolažu. Oružje je bilo načinjeno od vrlo primitivnog i jednostavnog materijala, npr. štapova i kamenja koji se koriste za lov ptica i sitne divljači do posebno oblikovanih naprava za bacanje, kao što su afrički kumbar ili australijski bumerang. Koristila su se i koplja od jednostavnih šiljatih štapova do onih sa vrškom od naoštrenog kamena, kostiju ili metala. Osim u Australiji, lukovi i strijele bili su korišteni među ranim lovcima, a oživjeli su ih moderni lovci u 19. i 20. stoljeću. Kasnije su se razvijale puhaljke sa (otrovnim) strelicama, a tek u novije vrijeme koristi se vatreno oružje. Lovci su za prikrivanje koristili kamuflaže i prekrivače. Ako su željeli uloviti živu životinju ljudi su koristili zamke, jame, mamce i dr. Psi su bili obučavani i uzgajani za lov i specijalizirane vještine još u neolitiku. U 2. tisućljeću prije Krista ljudi su za lov počeli prilagođavati konje. Razvojem poljoprivrede lov dobiva drugačiju konotaciju jer se pribjegavalo zaštiti usjeve od životinja koje se često smatralo štetočinama, ali isto tako divljač se uzgajala za ostvarivanje ekonomske dobiti stjecanjem trofeja i sl. Prakticiranje lova ima i društvenu vrijednost u održavanju rekreacijskih aktivnosti, stjecanju prestiža i očuvanju tradicije.

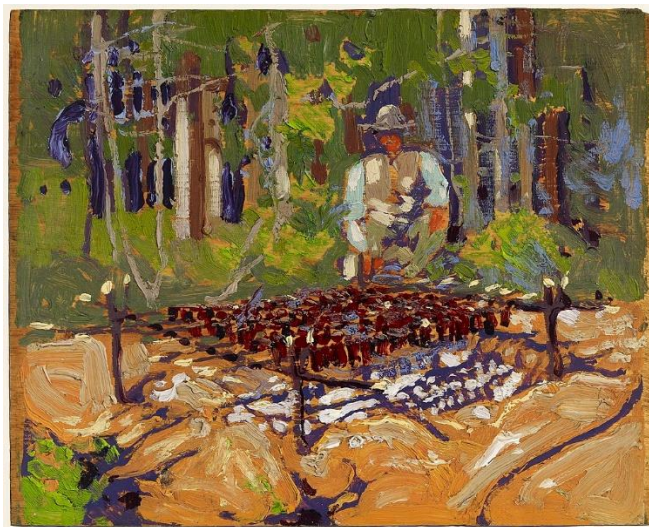
Lovci ponekad odstrjeljuju ili hvataju žive životinje kako bi ih prodali na lokalnom ili globalnom tržištu. Trgovanje divljim životinjama povećalo se usporedno s rastućim bogatstvom ljudi u Aziji, te pojavom moderne elektroničke trgovine, mrežnih stranica i društvenih medija. Usmrćene životinje imaju komercijalnu vrijednost kao hrana, nakit, dekor ili tradicionalni lijekovi. Osim lova radi izravnog profita, lovci odstrjeljuju životinje kako bi spriječili uništavanje usjeva ili napadanje stoke. To se događa s lavovima i slonovima u Africi, kao i s vukovima i drugim grabežljivcima u Sjevernoj Americi, Europi i šire (Actman, 2019.).

Slika 1. Lov u drevnoj Grčkoj

<https://sarastamey.com/the-rambling-writers-reflections-on-greece-ancient-hunters-of-the-wild-boar/>

Lov je u povijesti često bio inspiracija umjetnicima, ali isto tako ne manjka umjetničkih djela koje prikazuju nedozvoljeni lov, unatoč tomu što se smatra kršenjem zakonskih, etičkih i moralnih načela ljudske populacije.

Slika 2. Krivolovac (TomThomson)

(Izvor: https://en.wikipedia.org/wiki/Poaching#/media/File:Tom_Thomson_Poacher.jpg)

4. NEDOZVOLJENI LOV

Nedozvoljeni lov može se definirati kao protuzakoniti ili ilegalni odstrjel odnosno hvatanje divljih životinja, obično povezan s pravima na korištenje zemljišta. Protuzakoniti lov nekad su obavljali siromašni seljaci u svrhu potpune ili dodatka oskudne prehranu.

Godine 1998. znanstvenici koji se bave zaštitom okoliša sa Sveučilišta Massachusetts Amherst predložili su da se protuzakoniti lov tretira kao kazneno djelo u smislu zaštite okoliša, definirajući ilegalne aktivnosti one koje su u suprotnosti sa zakonima i propisima utvrđenim za zaštitu obnovljivih prirodnih resursa, uključujući ilegalni lov divljih životinja s namjerom posjedovanja, transporta, konzumacije ili prodaja i korištenja pojedinih dijelova njihova tijela. Krivolov su smatrali jednom od najozbiljnijih prijetnji opstanku biljnih i životinjskih populacija (Muth i Bowe, 1998.). Biolozi i zaštitari divljih životinja smatraju da krivolov ima štetan učinak na biološku raznolikost unutar i izvan zaštićenih područja jer populacija divljih životinja opada, a funkcionalnost ekosustava je poremećena (Lindsey i sur., 2012.).

Neke europske zemlje, primjerice Austrija i Njemačka krivolov ne nazivaju krađom, već zadiranjem u prava lova trećih strana. U povijesti je pitanje nedozvoljenoga lova povezano s društvenim uređenjem. Dok je primjerice drevni njemački zakon dopuštao lov svakom slobodnom čovjeku, uključujući i seljake, rimski zakon ograničio je lov samo na vladare. U srednjovjekovnoj Europi vladari feudalnih teritorija od kralja prema dolje pokušavali su nametnuti isključiva prava plemstva da lovi na zemlji u svom vlasništvu. Krivolov je smatran teškim zločinom koji se kažnjava zatvorom, ali je provedba bila relativno slaba do 16. stoljeća. Seljaci su i dalje smjeli nastaviti loviti sitnu divljač, a pravo plemstva na lov bilo je ograničeno na vlastitu zemlju (<https://en.wikipedia.org/wiki/Poaching>).

Krivolov povezan s krijumčarenjem divljih životinja ima dugu povijest. Engleska riječ *poach* izvedenica je riječi *pocchen* koja doslovno znači vrećica odnosno zatvoreno u vreći (McKean, 2005., Merriam-Webster, 2003). U Engleskoj je u 11. stoljeću kralj William, koji je bio veliki ljubitelj lova, uspostavio i provodio sustav šumskog zakona. Zakon je djelovao izvan uobičajene legislative. Služio je zaštiti divljih životinja i njihovih šumskih staništa od lova običnih ljudi u Engleskoj, a pružao je posebna prava za aristokraciju. Lov divljači u kraljevskim šumama od strane pučana ili nedozvoljeni lov uvijek bio kažnjiv smrću vješanjem (<https://en.wikipedia.org/wiki/Poaching>).

Musgrave i sur. (1993) te Oldfield (2002) navode da se u Sjedinjenim Američkim Državama kršenje propisa o lovstvu odnosno zakona koji se tiču gospodarenja divljim životinjama, tretiraju kao zločini protiv divljih životinja te da su kažnjivi, a nedozvoljenim lovom smatraju se sljedeće radnje koje podliježu kažnjavanju:

- lov (ubijanje ili sakupljanje) divljih životinja koje su na popisu ugroženih prema IUCN-ovoj listi (*International Union for Conservation of Nature – Međunarodni savez za zaštitu prirode*) i zaštićene drugim zakonskim propisima i međunarodnim ugovorima poput CITES-a (*The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora - Konvencija o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divlje faune i flore*):
- lov bez dozvole;
- hvatanje divljih životinja izvan lovostaja i izvan sezone lova,
- lov nedozvoljenim vrstama oružja npr. automatskim oružjem, otrovima, eksplozivom, zamkama i dr.,
- lov oružjem odnosno streljivom nedovoljne energije,
- lov iz vozila ili zrakoplova u pokretu,
- lov pomoću reflektora itd.
- načinom i sredstvima kojima se divljač masovno uništava,
- lov pomoću živih ili umjetnih mamaca ili vabaka, magnetofonima, gramofonima
- lov kad je divljač ugrožena poplavom, snježnim nanosima, poledicom, požarom ili na drugi sličan način,
- gaženjem vozilima bilo kakve vrste, a naročito motornim vozilima,
- lov čamcima na motorni pogon,
- lov hrtovima i ostalim psima koji nisu lovački te lovačkim psima koji nemaju položen radni ispit,
- loviti u naselju i unutar 300 metara od njegovog ruba, uz iznimku da se u brdsko-planinskim područjima dopušta lov do 200 metara od ruba naselja,
- lov krupne divljači, osim divljih svinja, prigonom, pogonom ili sa psima.

U pojedinačnom lovu na jelena, jelena lopatara, srnjaka, lisicu i šojku dozvoljena je upotreba rikalica, vabaka i piska. Lisicu, tvora, mungosa, puha i kune dopušteno je loviti stupicama i klopka za ti namjenu, u skladu s lovnogospodarskom osnovom. Divljač je dopušteno odstrjeljivati samo oružjem prikladnim za obavljanjem lova. Krupnu divljač dopušteno je odstrjeljivati samo iz pušaka s užljebnom cijevi uz uporabu streljiva sa zrnom konstruiranim

za obavljanje lova a čija je energija, kalibar i težina primjerena snazi i otpornosti divljači (Darabuš i Jakelić, 2002.).

Nedozvoljeni lov, osim što se njime krše zakonski propisi, ima i etičku konotaciju. Lov i ostale aktivnosti vezane uz bavljenje lovstvom zahtijevaju određene zahvate čovjeka u prirodi i mogu nesmotrenim, namjernim ili nenamjernim i nestručnim djelovanjem znatno utjecati na odnose u prirodi. Ugroženost nekih vrsta divljih životinja, posebno mesoždera, potiče sve veće sukobe među ljudima koji su lovci i protivnika lova na mnogim mjestima širom svijeta. Sukobi su posebno pojačani u slučaju vrsta koje mogu živjeti u blizini ljudi i imaju koristi od konzumiranja hrane. Nezakonitim načinom lova vrlo negativno utječemo na smanjenje pojedinih životinjskih vrsta u prirodi i prirodne cikluse što može uzrokovati dugotrajne posljedice. Nezakoniti način lova možemo spriječiti ili barem smanjiti provođenjem nekih aktivnosti kao što su uspostavljane bržeg protoka informacija i prijava o počinjenom krivolovu, postavljanje video nadzora kao dokazni materijal, češće uključivanje inspeksijskih službi u nadzor na terenu, te proširivanje suradnje i uključivanje građana da prijavljuju počinjena nezakonita djela. Ako građani primijete sumnjivu aktivnost , potrebno je odmah dojaviti policiji i dati točne informacije kao što su mjesto i vrijeme primijećene aktivnosti. Policija je dužna po zaprimljenoj prijavi izaći na teren te obavijestiti nadležnog lovočuvara i ostale nadležne institucije ovisno o tipu prekršaja.

Slika 3. Zaplijenjena krzna tigrova ulovljenih ilegalnim načinom lova

(Izvor: <https://indiaeducationdiary.in/indias-reported-tiger-deaths-related-poaching-reached-time-high-2016/>)

4.1. Lovokradice i krivolovci

Počinitelje nedozvoljenog lova može se podijeliti u dvije osnovne kategorije: lovokradice (osobe bez položenog lovačkog ispita) i krivolovci (osobe s položenim lovačkim ispitom koje love u vrijeme lovostaje). Ovo su kolokvijalni nazivi i nisu terminološki pravno regulirani. Krivolovac može biti član lovačkog društva ili udruge i nezakonito loviti u svom ili tuđem lovištu u vrijeme lovostaje ili nedozvoljenim načinima lova. Glavni cilj krivolova i lovokrađe je osigurati si meso ili trofej za vlastitu upotrebu ili pak za prodaju kako bi nešto i zaradili. Radi sprječavanja protuzakonitoga lova potrebno je obavljati stalni monitoring lovišta putem lovočuvarske službe, ali i svih drugih lovaca udruge. U današnje vrijeme postoje suvremene kamere koje se postavljaju u lovištima, koje osim nadzora gospodarenja lovištem (vrste i broj divljači, dobna i spolna struktura i sl.), mogu obavljati nadzor nad kretanjem ljudi u lovištu te mogu biti od velike pomoći u otkrivanju protuzakonitih radnji. U mnogim zemljama postoje organizirani načini borbe protiv krivolova, što je vrlo usko povezano s cjelokupnim naporima u borbi protiv ilegalne trgovine divljim životinjama.

4.2. Lovočuvarska služba i lovna inspekcija

U Hrvatskoj se zaštitom lovišta i divljači u njima bave lovočuvarska služba što je zakonska obveza svakog lovoovlaštenika. Na temelju Zakon o lovstvu (Narodne novine broj 99/18; 32/19; 32/20) lovočuvar je osoba koja ima važeću značku i iskaznicu lovočuvara, koja čuva lovište i obavlja druge poslove na uzgoju, zaštiti, lovu i korištenju divljači i njezinih dijelova. Osoba koja obavlja poslove lovočuvarske službe dužna je te poslove obavljati stručno i profesionalno, poštovati odredbe zakonskih i podzakonskih akata.

Lovočuvar je u obavljanju svoje službe ovlašten:

1. utvrditi identitet svake osobe koja lovi divljač ili se kreće u lovištu sa sredstvima prikladnim za lov divljači,
2. privremeno oduzeti sredstva upotrijebljena ili namijenjena za lov i ulovljenu divljač i njezine dijelove ako je lov ili kretanje u lovištu izvršeno protivno odredbama ovoga Zakona,
3. sprječavati uništavanje i prisvajanje divljači i njezine mladunčadi te oštećivanje njezinih legla, gnijezda i jaja,

4. sprječavati lov divljači na nedopušten način, nedopuštenim sredstvima i korištenjem pasa i ptica grabljivica s kojima lov nije dopušten
5. nadzirati držanje i prenošenje divljači i njezinih dijelova u lovištu.

Način organiziranja lovočuvarske službe, dužnost lovočuvarske službe, obrazac iskaznice i izgled značke lovočuvara propisani su Pravilnikom o lovočuvarskoj službi (Narodne novine broj 16/19). Pravilnik nalaže da se lovočuvarska služba mora organizirati ovisno o veličini, konfiguraciji i otvorenosti lovišta te u skladu s lovnogospodarskim planom (Lovnogospodarskom osnovom ili Programom uzgoja divljači). Lovočuvara imenuje i razrješuje lovoovlaštenik internim aktom.

Pravilnik detaljnije opisuje dužnosti lovočuvara koji je u lovištu dužan:

1. obavijestiti bez odgađanja lovoovlaštenika i veterinarsku službu o pojavi bolesti i uginuća divljači i drugih životinjskih vrsta i o neposrednoj opasnosti od elementarnih nepogoda (poplave, snježnih nanosa, poledice, požara i dr.),
2. prikupljati obavještenja i podatke te spriječiti obavljanje lova suprotno odredbama Zakona o lovstvu i o tome obavijestiti lovoovlaštenika, lovnu inspekciju i policiju,
3. izvijestiti inspekciju nadležnu za zaštitu prirode i policiju o nezakonitom odstrjelu odnosno stradanju zaštićenih vrsta.

Lovočuvar se u obavljanju svoje dužnosti može koristiti lovačkim oružjem za provedbu smjernica lovnogospodarske osnove odnosno programa uzgoja divljači, a u skladu s odredbama Zakona o lovstvu, Zakona o nabavi i posjedovanju oružja građana i propisa donesenih na temelju tih zakona.

Lovočuvar mora imati uza se iskaznicu i značku kojima dokazuje svoje ovlasti za čuvanje lovišta te time dokazuju svoj identitet i ovlasti koje mu pripadaju.

Slika 4. Značka lovočuvara

(Izvor: <https://www.lovacki-savez-osijek.hr/index.php/novosti/item/1012-obavijest-lovocuvari-i-lovnici>)

Lovni inspektor također mora profesionalno i stručno obavljati svoj posao, te poštovati odredbe zakonskih i podzakonskih akata. Lovni inspektor ima posebnu iskaznicu, kojom se dokazuje njegovo službeno svojstvo, identitet i ovlasti. Lovna inspekcija obavlja sve poslove inspeksijskog nadzora, osim poslova za koje je zakonom određeno da ih neposredno obavlja Državni inspektorat.

Lovni inspektor, u provedbi inspeksijskog nadzora:

1. provodi izravan uvid u lovnogospodarske osnove, programe uzgoja divljači, programa zaštite divljači, opće i pojedinačne akte ovlaštenika prava lova, propisane evidencije i isprave koje se odnose na divljač i njezine dijelove,
2. nadzire da li ovlaštenik prava lova ispunjava uvjete propisane Zakonom o lovstvu,
3. nadzire da li se odstrjel divljači, promet i stjecanje divljači i njezinih dijelova te ocjenjivanje trofeja divljači provodi u skladu s odredbama Zakona o lovstvu, kao i isprave koje se odnose na odstrjel, promet i stjecanje divljači i njezinih dijelova i ocjenjivanje trofeja,
4. privremeno oduzima, u skladu s posebnim propisima nezakonito ulovljenu divljač i prisvojenu uginulu divljač ili njezine dijelove, predmete kojima su izvršene nezakonite radnje te divljač i njezine dijelove od držatelja ako ne posjeduje potvrdu da su stečeni na način određenim Zakonom o lovstvu.

5. podnosi prijave odnosno zahtjeve za pokretanje kaznenog postupka zbog povrede odredaba Zakona o lovstvu i propisa donesenih na temelju toga

Slika 5. Odbačeni ostaci srneće od strane lovokradica

<https://www.034portal.hr/index.php?id=16663>

Slika 6. Srna pronađena u nedozvoljenom lovu

<https://muralist.hr/zivot/u-murskom-srediscu-pronadena-prostrijeljena-srna-krivolov-ili-neodgovorno-gospodarenje-lovistem/>

4.3. Posljedice nedozvoljenih lovnih aktivnosti

Kako bi se ograničili nedozvoljeni i protuzakoniti načini lova, moraju postojati dva smjera: represija kroz reguliranje i edukaciju, te promicanje svijesti lovaca i građana kroz lovačku obuku. Nažalost sve manje mladih ljudi odlučuje se za bavljenje lovačkim aktivnostima, posebice u urbanim sredinama. Isto tako, lovačko pripravnništvo više se ne provodi kao ranije. Osim toga, u današnje vrijeme bavljenje lov(stv)om sve više ima negativnu konotaciju u današnjem relativno liberalnom društvu. Dio prijestupnika, lovokradica odnosno krivolovaca uspijeva izbjeći kazne na različite načine. Statistički podaci Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske pokazuju da je stopa rješavanja slučajeva između 2008. i 2011. bila oko 60%. U usporedbi s količinom neprijavljenih i neotkrivenih nezakonitih slučajeva lova, postoji jedan primjer gdje je prijavljen slučaj nezakonitog lova, a određena je tek minimalna novčana kazna. Omjer osuđenih na zatvorsku kaznu u odnosu na osuđene na uvjetnu kaznu iznosi približno 50%. Sudjelovanje maloljetnika u zločinu nezakonitog lova je zanemarivo. Glavnu ulogu u sprečavanju nezakonitog načina lova imaju sami lovci, jer su oni uglavnom na terenu, zatim su tu terenska i granična policija, lovni inspektori, veterinarska inspekcija. Potrebno je kroz odgovarajuću edukaciju, seminare i stručnu praksu podići razinu obrazovanja i svijest o divljači te ostalim biljnim i životinjskim vrstama, kao i o zaštiti prirode. Propisi koji se odnose na lov i lovstvo propisuju gdje, kada i čime se može loviti, kao i postupke s ulovljenom divljači, te što je zabranjeno činiti, uz propisane kaznene odredbe koje propisuju Zakon o lovstvu, Zakon o oružju, Zakon o zaštiti prirode, Zakon o veterinarstvu i dr. te iz njih proizašli podzakonski akti, ali i Kazneni zakon. Nakon što je policiji prijavljeno postojanje nezakonitog lova, obavlja se nadzor lovišta, postavljaju se zaslone i nadzire osumnjičenike u blizini cesta, vozila i stanova, a u svom radu koriste tehnička sredstva (kamere, sustave praćenja putem signala, IC-uređaji za noćno gledanje i sl.). Kada se utvrdi nedozvoljeni lov, utvrđuje se vrijeme i mjesto odstrjela i uginuća divljači i dr. (Pichler, 2015.).

Zakonski i podzakonski propisi, prije svega oni koji reguliraju lov, ali i mnogi drugi mogu se svjesno ili slučajno prekršiti. Zaobilazeći zakone i propise, krivolovci djeluju u potpunosti zanemarujući dobrobit populacije divljih životinja, stavljajući hedonizam ili osobnu korist iznad svega. Oni djeluju izvan pozitivnih zakonskih propisa čiji je cilj očuvanje biljnog i

životinjskog svijeta. Naravno, ovakvi postupci nanose štetu i ruše ugled lovcima koji savjesno i pošteno obavljaju svoj posao, koji čuvaju prirodu, a većina kojih osjeća osobnu odgovornost prema očuvanju prirode i okoliša (<http://www.huntfairchase.com/illegal-hunting/>).

Slika 7. Nehumani krivolov

<https://www.sibenik.in/crna-kronika/nehumani-krivolov-kod-knina-omcom-stegnutom-oko-vrata-divlja-svinja-mucila-se-dok-nije-iskrvarila/34936.html>

4.4. Prekršajne i kaznene odredbe

Zakon o lovstvu (Narodna novine 99/18, 32/19, 32/20) predviđa uglavnom novčane kazne za prekršaje počinjene zbog različitih kršenja ovoga zakona. Tako će se primjerice kazniti novčanom kaznom od 5000,00 do 15.000,00 kuna se fizička osoba ako lovi ili uznemirava ženku dlakave divljači kada je visoko bređa ili dok vodi sitnu mladunčad ili pernatu divljač, dok sjedi na jajima ili dok hrani mladunčad, za vrijeme hibernacije te uništava ili dopusti uništavanje ili prisvajanje mladunčadi, uništavanje ili oštećivanje legla, gnijezda ili jaja divljači; ako lovi divljač kada je ugrožena poplavom, snježnim nanosima, poledicom, visokim temperaturama, požarom ili na drugi sličan način, osim u svrhu spašavanja. Isto tako, ako lovi krupnu divljač skupnim lovom i psima, osim svinje divlje te ako lovi divljač bez uza se važeće lovačke iskaznice i prethodno izdanog pisanog dopuštenja lovoovlaštenika. Nadalje, ako odstreljuje divljač, a nema uza se važeći oružni list za držanje

i nošenje oružja u svrhu lova te ako se bez pisanog dopuštenja lovoovlaštenika uza se kreće lovištem s oružjem. Fizička osoba može se kazniti istim iznosima ako lovi divljač lovačkim oružjem ili lovačkim nabojima koji ne odgovaraju snazi ili otpornosti pojedine vrste divljači ili suprotno podzakonskom propisu te ako divljač ili njezine dijelove nakon završetka lova ili na drugi način stečenu divljač ili njezine dijelove drži, prevozi ili prenosi bez potvrde o podrijetlu divljači i njezinih dijelova.

Lovokrađa i nezakoniti način lova predstavljaju krađu državne imovine. Članak 52. Ustava Republike Hrvatske navodi kako su more, morska obala i otoci, vode, zračni prostor, rudno blago i druga prirodna bogatstva, ali i zemljište, šume, biljni i životinjski svijet, drugi dijelovi prirode, nekretnine i stvari od osobitog kulturnoga, povijesnoga, gospodarskog i ekološkog značenja, za koje je zakonom određeno da su od interesa za Republiku Hrvatsku, imaju njezinu osobitu zaštitu. Posebnim zakonima se određuje način na koji dobra od interesa za Republiku Hrvatsku mogu upotrebljavati i iskorištavati.

Kazneni zakon (Narodne novine broj 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19) propisuje da tko protivno propisima o zaštiti divljih vrsta trguje, uvozi, izvozi ili prevozi ili mrtvu jedinku divlje vrste, njezine dijelove ili prerađevine dobivene iz nje, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina. Tko isto kazneno djelo počini iz nehaja, kaznit će se kaznom zatvora do dvije godine. Ako je djelo počinjeno prema neznatnoj količini pripadnika svojte ili druge zaštićene prirodne vrijednosti i neznatno je utjecalo na očuvanje te vrste, ili druge zaštićene prirodne vrijednosti tada nema kaznenog djela. Nadalje, Kazneni zakon navodi da tko protivno propisima usmrti, uništi, posjeduje, hvata ili uzima jedinku strogo zaštićene vrste ili drugi zaštićeni dio prirode, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine. Tko navedenim djelom izazove značajno smanjenje broja jedinki u populaciji ili izazove njezino istrebljenje, kaznit će se kaznom zatvora. Ukoliko je navedeno počinjeno prema neznatnom broju jedinki strogo zaštićene vrste ili drugog zaštićenog dijela prirode i neznatno je utjecalo na očuvanje vrste ili drugog zaštićenog dijela prirode neće se smatrati kaznenim djelom. Ako osoba lovi divljač u vrijeme lovostaja ili na području na kojem lov nije dopušten ili lovi bez položenog lovačkog ispita, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine. Lov divljači, ribe ili drugih slatkovodnih ili morskih organizama na način ili sredstvima kojima se oni masovno uništavaju ili upotrebom nedopuštenih pomoćnih sredstava, kažnjava se kaznom zatvora do tri godine. Isto tako predmeti namijenjeni ili uporabljeni za počinjenje kaznenog djela i ulov će se oduzeti.

4.5. Nesreće tijekom nedozvoljenog lova

Taksativno navodimo neke nesreće koje su uglavnom posljedica nedozvoljenih i protuzakonitih lovnih aktivnosti:

- Tijekom protuzakonitog lova 2012. u šumi kraj sela Lovska, nedaleko od Novske, smrtno je stradao 45-godišnji muškarac (Tportal, 2012.). Nesreća u krivolovu: 51-godišnjak umjesto divlje svinje ustrijelio drugog krivolovca (Novi list, 2014.).
- U šumi kod Otoka, priopćila je vukovarsko-srijemska policija, pronađen je odrasli odstrijeljeni jelen. Krivolovac je odstrijelio jelena te otuđio glavu i meso, a materijalna šteta pričinjena Hrvatskim šumama iznosi više desetaka tisuća kuna (Novosti, 2019.).
- U nezakonitom lovu u šumi na području mjesta Brnjavac, u općini Gvozd, 59-godišnji muškarac u srijedu je hicem iz puške u potkoljenicu pogodio 55-godišnjaka s kojim je zajedno bio u krivolovu (24sata, 2019.).
- Ubojstvo kolege u krivolovu pokušao svaliti na druge (Milković i Prerad, 2012.).
- Krivolovca ubio slon i pojeli ga lavovi: 'Našli smo tek lubanju' (Pavić, 2019.).
- Krivolovci u Hrvatskoj ubili dvije ptice od 250.000 kuna (Tušek, 2020.).

4.6. Međunarodni pravni okvir

Iz svega prethodno rečenoga, jasno je da nedozvoljeni lov često rezultira i nezakonitom trgovinom živim ili mrtvim divljim životinjama ili njihovim dijelovima te se u međunarodnim okvirima vrlo često povezuje jedno s drugim. Primjerice, slonovača i dalje predstavlja luksuzan proizvod i statusni simbol pa cijena sirove slonovače iznosi i do 5.000 eura po kilogramu, dok rezbareni predmeti koštaju i puno više. Slično, zbog vjerovanja da ima ljekovita svojstva, duž Azije se u tradicionalnoj medicini koristi rog nosoroga, a kilogram na crnom tržištu košta više od kilograma zlata. Potražnja za ovim proizvodima rezultirala je masovnim krivolovom na te vrste, što je desetkovalo veličine njihovih populacija u prirodi. U 2012. godini u krivolovu je ubijeno 22.000 slonova, a tijekom prošle godine samo na teritoriju Južnoafričke Republike zbog krivolova je stradalo preko 1000 nosoroga (<http://www.haop.hr/hr/tematska-podrucja/prirodne-vrijednosti-stanje-i-ocuvanje/planovi-upravljanja-i-mjere-ocuvanja-20>).

Slika 8. Zaplijenjena slonovača stečena u nedozvoljenom lovu

(Izvor: <https://www.theparliamentmagazine.eu/news/article/pm-eu-urged-to-implement-action-plan-on-illegal-wildlife-trade>)

Slika 9. Nosorog ubijen u krivolovu

(Izvor: <https://www.dw.com/en/germany-demands-un-resolution-on-poaching/a-17149889>)

S obzirom da međunarodna trgovina, pogotovo ilegalna, predstavlja ozbiljnu prijetnju opstanku divljih vrsta, međunarodna zajednica ulaže ogromne napore u suzbijanju takvih aktivnosti, uspostavljajući mehanizme kontrole u cijelom lancu opskrbe divljim vrstama, od države njihovog podrijetla pa do konačnog odredišta. Jedna od takvih je i donošenje međunarodnih konvencija koji nastoje umanjiti, spriječiti krivolov i trgovanje divljim vrstama.

Jedna od najpoznatijih međunarodnih konvencija je tzv. CITES, što je skraćenica punog engleskog naziva konvencije (*Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*) ili na hrvatskom jeziku Konvencija o međunarodnoj trgovini ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka. Ona predstavlja međunarodni sporazum kojemu je svrha regulirati i nadzirati međunarodnu trgovinu divljim vrstama, te osigurati da ona ne ugrožava opstanak tih vrsta u prirodi. Donesena 1973. u Washingtonu, na snagu je stupila 1975., a do danas su joj pristupile 182 države svijeta, što je čini najprihvaćenijom međunarodnom konvencijom s područja zaštite prirode u svijetu. Republika Hrvatska stranka je Konvencije od 2000. godine. CITES predstavlja međunarodni pravni okvir kojim se regulira prekogranični promet i trgovina divljim vrstama. U svrhu osiguravanja kontrole međunarodne trgovine, stranke Konvencije djeluju zajednički, regulirajući prekogranični promet divljim vrstama izdavanjem uvoznih i izvoznih dopuštenja. Dodatno, prilikom prelaska granice carinska služba ovjerava izdana dopuštenja i provjerava odgovaraju li podaci na dopuštenju primjercima u pošiljci. CITES također predviđa i sankcije kada se prekogranični promet primjercima CITES vrsta odvija bez potrebnih dopuštenja. Svaki takav oblik prekograničnog prometa i trgovine CITES vrstama bez odgovarajućih dopuštenja, kao i neadekvatan transport živih životinja i biljaka, smatra se ilegalnom trgovinom. U slučaju otkrivanja takvih ilegalnih radnji primjerci životinja se zapljenjuju i oduzimaju, a protiv počinitelja pokreću se prekršajni ili čak kazneni postupci. Kazne u slučaju kršenja odredbi Konvencije propisuju države nacionalnim zakonodavstvom i provode postupke sukladno nacionalnom pravnom sustavu, a o trajnom zbrinjavanju oduzetih primjeraka odlučuju nadležna upravna tijela država stranaka Konvencije po okončanju postupka. Danas je Konvencijom zaštićeno preko 35.000 različitih biljnih i životinjskih vrsta (<http://www.haop.hr/hr/tematska-podrucja/prirodne-vrijednosti-stanje-i-ocuvanje/planovi-upravljanja-i-mjere-ocuvanja-16>).

Značajne napore u sprječavanju nedozvoljenoga lova i posljedično tomu ilegalnom trgovinom divljim životinjama ulaže Europska unija. Jedan od takvih napora je donošenje Akcijskog plana protiv (ilegalnog) trgovanja divljim vrstama (*EU Action Plan against Wildlife Trafficking*) koji je 2016. donijela Europska komisija. Ovaj Akcijski plan polazi od činjenice da je trgovina divljim životinjama postala jedna od najprofitabilnijih vrsta organiziranog kriminala na svijetu. Točnu ljestvicu je teško kvantificirati, ali različiti izvori procjenjuju dobit od takve trgovine između 8 i 20 milijardi eura godišnje. Ona obuhvaća širok spektar zaštićenih vrsta, uključujući slonove i nosoroge, tigrove, majmune i dr. Akcijski plan EU obuhvaća niz mjera koje trebaju poduzeti institucije EU i/ili države članice. Mjere su namijenjene rješavanju složenih problema uključivanjem svih relevantnih organizacija, a temelje se na tri prioriteta:

1. sprečavanje trgovine divljim životinjama i rješavanje njenih temeljnih uzroka (gdje se između ostalih misli i na nedozvoljeni lov),
2. provedba i provođenje postojećih pravila i učinkovitija borba protiv organiziranog kriminala u trgovanju divljim vrstama,
3. jačanje globalnog partnerstva između zemalja koje su izvori, s onima koji su potrošači i oni koji sudjeluju u tranzitu divljim životinjama.

I Republika Hrvatska je kao članica Europske unije svoje zakonodavstvo morala uskladiti s njenom pravnom stečevinom, a kao jedan od zakona koji je donesen u smislu zaštite divljih životinja je Zakon o prekograničnom prometu i trgovini divljim vrstama (Narodne novine broj 94/13, 14/19) kojim se uređuje postupanje pri komercijalnom korištenju i izvozu primjeraka zavičajnih divljih vrsta (životinje, biljke, gljive i/ili alge), njihovih dijelova i derivata strogo zaštićenih temeljem Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine broj 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) te utvrđuju nadležna tijela i njihove zadaće u svrhu provedbe odredbi ovoga Zakona.

5. ZAKLJUČAK

Nedozvoljeni lov je u pravilu usmrćivanje divljih životinja kojima se krše međunarodni ili državni propisi ili lov živih životinja i njihova ilegalna trgovina. Nedozvoljeni lov može dovesti do različitih posljedica u lovištima, a u slučaju značajnih aktivnosti može dovesti i do poremećaja odnosa u prirodi i okolišu. Isto tako, može doći i do različitih nesreća u vidu ranjavanja ili čak smrtnih slučajeva i kod ljudi. Za takve aktivnosti odnosno prekršaje postoje prekršajne i kaznene odredbe u zakonskoj regulativi. Nedozvoljeni lov često rezultira i nezakonitom trgovinom živim ili mrtvim divljim životinjama ili njihovim dijelovima te se u međunarodnim okvirima vrlo često povezuje jedno s drugim. Stoga je uspostavljen međunarodni pravni okvir za njihovo otkrivanje, suzbijanje, sprječavanje i sl. kojeg je potpisnica i Republika Hrvatska, koja je na temelju njega uskladila svoje zakonodavstvo.

6. POPIS LITERATURE

1. Actman, J. National Geographic, "Poaching animals, explained", 12.2.2019. <https://www.nationalgeographic.com/animals/reference/poaching-animals/> (Datum pristupa 15.7.2020.)
2. Anonimus: Kazneni zakon (Narodne novine broj 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19).
3. Anonimus: Pravilnik o lovočuvarskoj službi (Narodne novine broj 16/19).
4. Anonimus: Zakon o lovstvu (Narodne novine broj 99/18, 32/19, 32/20).
5. Anonimus: Zakon o prekograničnom prometu i trgovini divljim vrstama (Narodne novine broj 94/13, 14/19).
6. Anonimus: Što je CITES i kako djeluje <http://www.haop.hr/hr/tematska-podrucja/prirodne-vrijednosti-stanje-i-ocuvanje/planovi-upravljanja-i-mjere-ocuvanja-16> (Datum pristupa 14.9.2020.).
7. Anonimus: Ilegalna trgovina divljim vrstama <http://www.haop.hr/hr/tematska-podrucja/prirodne-vrijednosti-stanje-i-ocuvanje/planovi-upravljanja-i-mjere-ocuvanja-20> (Datum pristupa 14.9.2020.).
8. Darabuš, S.; Jakelić, I. Z. (2002.). VII. Lov i korištenje divljači i njezinih dijelova. Osnove lovstva II. izdanje. Lekić, M („ur“) Hrvatski lovački savez, Zagreb, (33-34)
9. EU Action Plan against Wildlife Trafficking https://ec.europa.eu/environment/cites/pdf/WAP_EN_WEB.PDF (Datum pristupa 14. 9. 2020.).
10. Lindsey, P.; Balme, G.; Becker, M.; Begg, C.; Bento, C.; Bocchino, C.; Dickman, A.; Diggle, R.; Eves, H.; Henschel, P.; Lewis, D.; Marnewick, K.; Mattheus, J.; McNutt, J. W.; McRobb, R.; Midlane, N., Milanzi, J., Morley, R., Murphree, M., Nyoni, P., Opyene, V., Phadima, J., Purchase, N., Rentsch, D., Roche, C., Shaw, J., van der Westhuizen, H., Van Vliet, N., Zisadza, P. (2012). Illegal hunting and the bush-meat trade in savanna Africa: drivers, impacts and solutions to address the problem. New York: Panthera, Zoological Society of London, Wildlife Conservation Society.
11. McKean, E. (ed.) (2005). "Poaching". The new Oxford American dictionary. New York: Oxford University Press. Retrieved 18 August 2013.

12. Merriam-Webster, Inc. (2003). "Poaching". The Merriam-Webster Unabridged Dictionary. Springfield: Merriam-Webster, Inc. Retrieved 18 August 2013.
13. Musgrave, R. S., Parker, S. and Wolok, M. (1993). Status of Poaching in the United States – Are We Protecting Our Wildlife? *Natural Resources Journal* 33 (4): 977–1014.
14. Muth, R. M.; Bowe, Jr. (1998): Illegal harvest of renewable natural resources in North America: Toward a typology of the motivations for poaching". *Society & Natural Resources*. 11 (1): 9–24.
15. Oldfield, S. (ed.) (2002). *The Trade in Wildlife: Regulation for Conservation*. Earthscan Publications Ltd., London.
16. Novi list, "Nesreća u krivolovu: 51-godišnjak umjesto divlje svinje ustrijelio drugog krivolovca" https://www.novolist.hr/Vijesti/Crna-kronika/Nesreca-u-krivolovu-51-godisnjak-umjesto-divlje-svinje-ustrijelio-drugog-krivolovca/?meta_refresh=true
(Datum pristupa 16.7.2020.)
17. Pichler, R. (2005): "Povijest krivolova u našim lovištima", <http://www.lovac.info/lovstvo/lovstvo-zakonodavstvo-zakoni-pravilnici-zalov/4449-povijest-krivolova-u-nasim-lovistima-2-dio.html>
(Datum pristupa 19.7.2020.)
18. Tportal.hr, "Lovac smrtno stradao u krivolovu", 7.4.2012. <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/lovac-smrtno-stradao-u-krivolovu-20120407>
(Datum pristupa 16.7.2020.)
19. Večernji list, "Ubojstvo kolege u krivolovu pokušao svaliti na druge" <https://www.vecernji.hr/vijesti/ubojstvo-kolege-u-krivolovu-pokusao-svaliti-na-druge-396278> (Datum pristupa 16.7.2020.)
20. Wikipedia, Poaching <https://en.wikipedia.org/wiki/Poaching> (Datum pristupa 19.7.2020.)
21. 24sata, "Bili skupa u krivolovu: Jedan je upucao drugog, teško je ranjen", 2.5.2019. <https://www.24sata.hr/news/bili-skupa-u-krivolovu-jedan-je-upucao-drugog-tesko-je-ranjen-627459> (Datum pristupa 16.7.2020.)